

Šampionky!

Příběhy 90 výjimečných sportovkyň

Laurie Delhostal, Cécile Grès
s ilustracemi od Louison

UNIVERSUM

Šampionky!

Příběhy 90 výjimečných sportovkyň

© *First published in France under the title:*
Championnes!. 90 sportives exceptionnelles
© 2024 Éditions de La Martinière, une marque de la société EDLM All rights reserved

Translation © Petra Voldánová, 2025
Ester Ledicka chapter © Vojtěch Jírovec, 2025

ISBN 978-80-284-0522-9

Šampionky!

Příběhy 90 výjimečných sportovkyň

Laurie Delhostal, Cécile Grès

s ilustracemi od Louison

Předmluva

Věnuji se párové disciplíně – tanci na ledě. Tento sport si zakládá na ženskosti a všech mezinárodních soutěžích se vždy účastní stejný počet účastnic jako účastníků. Proto mě nikdy ani náznakem nenapadlo, že by i zde mohly panovat rozdíly v odměňování mužů a žen, jako tomu je v mnoha jiných sportovních oblastech, například v kolektivních sportech. Vždy jsem cítila stejný obdiv jak k mužům, tak k ženám. A považovala jsem to za štěstí.

Časem jsem však postupně zjistila, že existuje jakési nepsané pravidlo, že „rekordy lámou muži, zatímco ženy sportují rekreačně, nebo se věnují seberozvoji“. Chvilí mi trvalo, než mi došlo, že moje představa o světě, ve kterém jsem vyrostla a který se v mých očích vždy snažil ocenit schopnosti jednotlivců a dodržování pravidel, neodpovídá realitě. Nemyslím si, že za tím stojí vyloženě špatný úmysl. Došlo k tomu nejspíš tak nějak automaticky, vlivem kultury, systému.

Po svém zvolení do čela Francouzské federace zimních sportů jsem nechápala, proč všichni neustále zdůrazňují, že jsem její historicky první předsedkyně. Sama sebe jsem vnímala především jako špičkovou sportovkyni. Vůbec mě nenapadlo, že dosáhnout této pozice jako žena je i v naší současné společnosti stále ještě nevídaný počin.

Nedělím lidi podle pohlaví, výšky, barvy kůže nebo sexuální orientace. Dávám přednost jasně definovaným kritériím, která vychází z konkrétních aktivit, hodnot, schopností a zkušeností. Plnění kvót nebo jakákoli forma pozitivní diskriminace jsou mi na hony vzdálené. Při obsazování klíčových pozic ve Federaci jsem kladla důraz na dovednosti, osobnost člověka, flexibilitu, smysl pro povinnost. A jak se ukázalo, nejlepšími uchazeči na čtyři další klíčové pozice byly nakonec opět ženy.

Až po dokončení personálních změn jsem si uvědomila, že je naše Federace výjimečná. Ve výkonné i ve federální radě nastala téměř dokonalá rovnost v zastoupení mužů a žen, aniž by ji bylo třeba aktivně prosazovat. To nás také velmi obohatilo, stejně jako tomu bylo v mnoha jiných společnostech. Všude, kde se podařilo vytvořit smíšenou správní radu a heterogenní prostředí, co se týče věku, pohlaví, profesního zázemí a podobně, začala spolupráce jed-

notlivých členů velmi dobře fungovat a první úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat. Neměli bychom to však považovat za výjimečný stav. Ženy přece netvoří žádnou menšinu, ale celou polovinu populace!

Proto jsou průkopnice, které v této knize představujeme, tak důležité. Potřebujeme motivované sportovkyně, aby šly příkladem, otvíraly nové cesty, inspirovaly nás, ukazovaly cestu současným i budoucím generacím a posouvaly hranice možného, aby setkání se silnými, odvážnými a průbojnými ženami na sportovištích i mimo ně nebylo nic tak neuvěřitelného. Osobně považuji sportovkyně, jako jsou Marie-Amélie Le Fur, Astrid Guyart, Sarah Ourahmoune, Justine Dupont, Tess Ledoux, Dorine Bourneton, Manon Fiorot, ale také Gabriella Papadakis, která si byla již během svého aktivního působení velmi dobře vědoma důležitosti naší doby a milníků, kterými procházíme, za velmi inspirativní.

Všichni víme, jak náročné je skloubit rodinný a profesní život s prací v neziskovém sektoru. Proto jsou mi ženy, které se angažují, navíc pro dobrou věc, tak sympatické. Obdivuji jejich nasazení, zápal, jejich víze, schopnost přijít s něčím novým, a především jejich nezdolnou energií. Ostatně ta také špičkové sportovkyně žene kupředu. Na své cestě od prvních krůčků až k vítězství nasbíraly obrovské množství zkušeností, mají velké znalosti nejrůznějších postupů, prošly si mnoha náročnými i radostnými obdobími, a dokážou čelit neúprosné realitě světa sportu. Je úžasné, že tyto zkušenosti mohou zúročit a využít k dalšímu rozvoji systému.

Je skvělé, že Letní olympijské hry v Paříži v roce 2024 přinesly výrazný pokrok v programu rovného zastoupení mužů a žen – hry zahájili dva vlajkonosi (žena a muž) a byl dodržen stejný počet sportovců a sportovkyň na všech sportovištích. Je to tak spravedlivé. Dalším krokem je, aby ženy získaly přístup k vysoce zodpovědným pozicím, které jsou často vyhrazené mužům. Ne protože jsou to ženy, ale protože k tomu mají veškeré potřebné schopnosti a touží po tom. Cílem feminismu je, aby ženy, které mají stejné schopnosti jako muži, měly také stejné možnosti a příležitosti. I my ženy rády riskujeme a chceme se účastnit rozhodování, podílet se na důležitých úkolech a zdolávat překážky.

A pokud jsem vás stále ještě nepřesvědčila, pokusí se o to tato kniha prostřednictvím portrétů výjimečných žen, vůdkyň a průkopnic.

Nathalie Péchalat

Obsah

ÚVOD	8
MARGARET ABBOTT	12
VALERIE ADAMS	14
ESTER LEDECKÁ	16
LOUISE ARMAINDO	18
FLORENCE ARTHAUD	20
ISABELLE AUTISSIER	22
B-GIRL AMI	24
SIMONE BILES	26
MARIT BJØRGEN	28
SURYA BONALY	30
HÉLÈNE BOUCHER, ADRIENNE BOLLAND A MARYSE BASTIÉ	32
ALICE COACHMAN	34
NADIA COMĂNECI	36
CHARLOTTE COOPER	38
ANNE-FRANCE DAUTHEVILLE	40
MARIA TERESA DE FILIPPIS	42
CATHERINE DESTIVELLE	44
NATALIE DU TOIT	46
ISADORA DUNCAN	48
JUSTINE DUPONT	50
FANNY DURACK	52
AMELIA EARHART	54
GERTRUDE EDERLE	56
NAWAL EL MOUTAWAKEL	58
NEROLI FAIRHALL	60
ALLYSON FELIX	62
PAULINE FERRAND-PRÉVOT	64
BIRGIT FISCHER	66
LAURA FLESSEL-COLOVIC	68
STÉPHANIE FRAPPART	70
JANJA GARNBRET	72
MARJORIE GESTRING	74
ALTHEA GIBSON	76
EILEEN GU	78
MIA HAMM	80
BECKY HAMMON	82
LUSIA HARRIS	84
ADA HEGERBERG	86
LAUREL HUBBARD	88
SARAH HUNTER	90
JELENA ISINBAJEVA	92
ONS DŽABŮR	94
HELEN JOHANSSON	96

GERLINDE KALTENBRUNNER	98
RENA KANOKOGI	100
ANNETTE KELLERMAN	102
BILLIE JEAN KING	104
PERRINE LAFFONT	106
KATIE LEDECKY	108
SUZANNE LENGLEN	110
ISABEL LETHAM	112
ELISABETA LIPÁ	114
ANNIE LONDONDERRY	116
JEANNIE LONGO	118
ELIZABETH MADDEN	120
OKSANA MASTERS	122
AMÉLIE MAURESMO	124
ALICE MILLIAT	126
MICHÈLE MOUTON	128
MAGDALENA NEUNER	130
KIRSTEN NEUSCHÄFER	132
MOMIDŽI NIŠIJA	134
ELLEN OSIHER	136
KRISTIN OTTO	138
FARAH PALMER	140
DANICA PATRICK	142
MARIE-JOSÉ PÉREC	144
MARINETTE PICHON	146
LINA RADKE	148
SHELLEY RAE	150
MEGAN RAPINOE	152
RONDA ROUSEY	154
MARIA SCUTTI	156
ČANG ŠAN	158
MIKAELA SHIFFRIN	160
ANNIKA SÖRENSTAM	162
ELISSA STEAMER	164
CLAIRE SUPIOT	166
BERYL SWAIN	168
KATHRINE SWITZER	170
MADGE SYERS	172
DŽUNKO TABEI	174
KATIE TAYLOR	176
DERARTU TULU	178
ANNEMIEK VAN VLEUTEN	180
STELLA WALSH	182
HAYLEY WICKENHEISER	184
SERENA WILLIAMS	186
HEND ZAZA	188

Úvod

Baron Pierre de Coubertin je pro mnohé zosobněním ducha olympijských her – sportovní fair play a překonávání vlastních hranic. Jeho slavné motto *Civis, altius, fortius* („Rychleji, výše, silněji“) dodnes ztělesňuje olympijské ideály. Není pochyb o tom, že právě Pierre de Coubertin sehrál klíčovou úlohu v rozšíření a popularizaci sportu, kterému vtiskl mezinárodní rozměr.

Jeho filosofie má však i temnější, méně známou stránku – tu, která ženám v účasti na olympijských hrách po dlouhá léta bránila. Pro Coubertina představovaly olympijské hry „okázalou a pravidelnou oslavu mužského sportu, jejímž základem je internacionalita, prostředkem čestnost, rámcem umění a odměnou potlesk žen“.

Jeho sverepý odpor proti účasti žen na olympijských hrách je odrazem doby, v níž byly takovéto úvahy považovány za normu. Tato éra vnímala sportovní aktivity žen jako nepřírozené a potenciálně nebezpečné. Šířila se řada nepodložených obav, například že sport by mohl vážně ohrozit ženské reprodukční schopnosti, a další podobné předsudky.

Paternalismus ani mizogynie běžné na počátku 20. století bohužel nezmižely ani později a sportovkyně i nadále narážely na nerovnosti zakořeněné v systému. Sport byl stále vnímán jako výlučně mužská doména. Slavný šéf francouzského cyklistického týmu FDJ Marc Madiot například v roce 1987 prohlásil, že „žena na kole je ošklivá“, za což se o několik let později omluvil. Podobně francouzský reprezentant David Douillet, trojnásobný mistr světa a dvojnásobný olympijský vítěz v judu, se v roce 2009 nechal slyšet, že „žena, která se věnuje judu nebo jiné bojové disciplíně, je něco nepřírodního, co nemá žádnou hodnotu. Domnívám se, že pro správný vývoj dětí je lepší, když ženy zůstávají v domácnosti“.

Bernard Lacombe, bývalý francouzský fotbalista, v roce 2013 vypeskoval posluchačku francouzské rozhlasové stanice RMC a sdělil jí, že „s ženami o fotbalu nediskutuje“. Svůj proslov uzavřel prohlášením, „ať se radši vrátí k vaření“. Ještě před několika málo měsíci se francouzský ragbyový hráč Vincent Moscato vychloubal, že se cítí dobře „mezi chlapy“, a pochvaloval si, že ve svém rozhlasovém pořadu má „chlapáckou partu“. A v podobném výčtu bychom mohli dlouho pokračovat.

Každá doba nás staví před překážky, se kterými se musíme poprat. V čele těchto bojů vždy stojí silné ženy, které pohání touha připravit půdu pro své následovnice. Ještě nedávno, když hráčky volejbalu nechtěly hrát v bikinách předepsaných mezinárodní federací, musely si tuto změnu tvrdě vydobýt. Za zmínku stojí také tým španělských fotbalistek, které vyhlásily stávkou poté, co předseda tamní federace jednu z nich během oslav vítězství na mistrovství světa bez svolení políbil.

Jako další příklad uvedme Americkou gymnastickou federaci, kterou otřásl obrovský skandál řady sexuálních útoků. Pachatelem byl jeden z trenérů, který po sobě za léta svého působení zanechal přes 250 obětí. Po desetiletích sexistické nadvlády se vyrojilo velké množství prohlášení #MeToo i ve světě jachtingu. Tenistky, které chtějí dostávat stejné odměny za vítězství jako jejich mužské protějšky, za svá práva bojují dodnes. Posunu se dočkal také ženské ragby, jehož tréninky již nemusí probíhat pouze ve večerních hodinách, kdy jsou sportoviště volná, ale ragbistky mohou stejně jako muži trénovat i ve dne. Vzácně se v širším kontextu konečně začínají objevovat diskuze na téma menstruačního cyklu a mateřství. Díky odvážným a odhodlaným průkopnicím se svět sportu krok za krokem vyvíjí. Tento vývoj je však stále velmi pomalý.

To vše jsou důvody, proč jsme se rozhodly vyprávět vám osudy 90 šampionek, které ve svých disciplínách dosáhly prvenství. Šampionek, kterým se jako prvním podařilo překonat určitý milník, například přeplavat Lamanšský průliv, získat šest olympijských medailí, zúčastnit se maratonu, přeskočit o tyči latku pěti metrů, zvítězit 56krát po sobě ve vrhu koulí, obeplout mys Horn nebo se prostě úspěšně věnovat svému oblíbenému sportu. Osobní příběhy mnohých z nich jsou protkány všudypřítomným zdoláváním překážek a zábran. Všechny tyto šampionky musely bojovat s předsudky, diskriminací nebo nefér pravidly, která jim bránila věnovat se své vášni. Po účasti na svém prvním mistrovství světa silničních motocyklů byla britská motocyklistka Beryl Swain definitivně odepřena možnost znovu závodit. Stačila k tomu jednoduchá změna pravidel pro získání řidičského průkazu, která vedla k vyloučení žen ze závodu. Irská bojovnice Katie Taylor dlouhá léta usilovala o to, aby Mezinárodní olympijský výbor (MOV) povolil uspořádat utkání v ženském boxu. V roce 1928 MOV sice nechal ženy účastnit se běhu na 800 metrů, převaha německé atletky Liny Radke však pořadatele natolik rozladila, že ženám účast na těchto závodech na dalších dlouhých 30 let znovu zakázali. A výčet stále nekončí. Za to, že je ženské judo od roku 1988 součástí olympijských her, vdčíme americké závodnici Reně Kanokogi. Ta pohrozila žalobou všem, kdo by ženám bránil účastnit se oficiálních soutěží.

Některé ženy čelí vícenásobné diskriminaci, jako například Američanka Althea Gibson, sportovkyně, černoška, navíc z chudých poměrů. O to víc jsou jejich osudy fascinující.

Jak je vidět, nejedná se o čistě francouzský nešvar. Rozměr této problematiky je mezinárodní. Z toho důvodu jsme se rozhodli do knihy zařadit spor-

tovkyně z nejrůznějších zemí, například z USA, jelikož se zde zrodilo velké množství sportů a mimořádných angažovaných šampionek, dále z Japonska, jelikož první žena, které se podařilo zdolat Mount Everest, byla právě Japonka, a samozřejmě z Francie, která v roce 1922 uspořádala první Ženské olympijské hry. Za ně vděčí ženě jménem Alice Milliat, která celý projekt vydupala ze země. Příběh této sportovkyně původem z Nantes nám toho poví mnoho o bojích, které musely ženy svádět, aby se mohly věnovat sportu na profesionální úrovni. Aby tyto příběhy brzy neupadly v zapomnění, představíme vám 90 inspirativních žen, které by jinak v některých případech zůstaly neznámé.

Životní příběhy těchto žen, které před lety otevřely cestu ke sportu i nám, novinářkám, je důležité vyprávět tím spíš, že ani my samotné jsme je neznaly! Přesto se s nimi cítíme spjatý. Nejen protože nás s nimi pojí nadšení a vášně pro sport, ale protože i my čelíme diskriminaci a útlaku. I novinářina je neproniknutelnou doménou mužů. Pro dosažení rovného postavení mužů a žen čeká sportovní management ještě dlouhá cesta.

Olympijské hry dosáhly parity v roce 2024 poprvé v dějinách. Pařížského klání se zúčastnilo 5 250 mužů a 5 250 žen. Ještě v roce 1896 se prvních olympijských her moderní éry neúčastnila žádná žena. Na dosažení spravedlivého zastoupení profesionálních sportovkyň, na jejich uznání a respekt k nim, jsme si tedy museli počkat déle než 100 let. Tento vývoj stále ještě probíhá a nesmí ustát. Jeho nositelkami jsou například Megan Rapinoe a fotbalistky Fotbalové reprezentace Spojených států amerických, které po letech soudních sporů dosáhly rovnosti platů s jejich mužskými protějšky, nebo Simone Biles, která se odhodlala veřejně promluvit o sexuálním násilí odehrávajícím se uvnitř sportovní federace. Americká běžkyně Allyson Felix byla nucena podat žalobu na svého sponzora, který jí po porodu dítěte odepřel finanční podporu.

Sport je často vnímán jako krásný koníček, kterému se lidé věnují bez hlubších úvah. Opak je však pravdou. Sport člověka provází odnepaměti a pro celou společnost je zdrojem rozvoje a fyzického i duševního zdraví. Sportuje se za válek, během pandemií, geopolitických změn, bez ohledu na panující normy či módu. Postavení žen v tomto světě, který je řízen hlavně muži, reflektuje jejich skutečnou pozici ve společnosti.

Úskalí, kterým sportovkyně čelí, proto rezonují s ženami na celém světě, neboť usilují o získání stejné mzdy, stejných odměn, stejných možností rozvoje, dosažení stejných pracovních pozic a odpovědnosti, stejných práv a stejného respektu a ocenění. Usilují o zamezení sexuálním útokům, o to, aby mateřství nemělo negativní dopad na jejich kariéru, o pochopení toho, že menstruace může jednou za měsíc představovat bolestivou brzdu výkonu atd. Sedm let po vlně #MeToo je feminismus konečně kompletní, konečně lze mluvit svobodně a ženy již nemlčí. Je to krásné, odvážné, obdivuhodné. Ale kdo je poslouchá?

Stále existují oblasti, které nezaznamenaly žádný pokrok, nebo jen velmi malý. Ženy se v dějinách jen zřídka objevily na postech trenérek, rozhodčích nebo předsedkyň sportovních klubů. Již v roce 396 před naším letopočtem se princezna Kyniska ze Sparty stala první chovatelkou koní, díky čemuž zvítězila v antických olympijských hrách jako jezdyně. První předsedkyní fotbalového klubu se v roce 1881 stala Florence Dixie. Přesto jsou v dnešní době ženy jako Amélie Mauresmo, současná ředitelka turnaje Roland Garros a bývalá koučka světové jedničky Andyho Murrayho výjimkou. V době psaní tohoto textu ve Francii zastávají posty prezidentek federací pouze dvě ženy – Isabelle Juin, prezidentka Federace ledního hokeje, a Gwenaëlle Noury, prezidentka Federace sportů na ledě.

K posunu přispěla v roce 2014 změna zákona a zavedení kvót, na základě kterých musí každá sportovní federace, jejíž členská základna je z více než 40 % složena z žen, mít ve správní radě rovněž alespoň 40 % žen. Je-li žen mezi členy méně, platí minimální kvóta 25 %. Zákon o sportu přijatý 24. února 2022 vyžaduje nastolení parity v celostátních sportovních federacích od roku 2024, na regionální úrovni pak od roku 2028. Co se týče sportovní žurnalistiky, ve všech francouzských redakcích jsou ženy zastoupeny pouze z 10 až 15 %.

Jelikož je naším cílem posílit zastoupení žen také v této oblasti, podílely se na vzniku této knihy dvě autorky, jedna ilustrátorka, dvě editorky, jedna korektorka, jedna grafička a dvě tiskové specialistky. Doufáme, že vám její četba přinese tolik radosti, kolik jsme zažívaly během psaní a ilustrace i my.

Laurie, Cécile a Louise

*Bojovnice nejen
na golfovém poli*

Margaret Abbott

AMERIČANKA – 1878 (KALKATA, INDIE) – 1955 (GREENWICH)

Američanka, která jako první vyhrála olympiádu – a nevěděla o tom!

Příběh Margaret Abbott je jednoduše neuvěřitelný. Je to příběh olympijské šampionky, která se o svém vítězství nikdy nedozvěděla. Možná to bylo tím, že na olympijských hrách v Paříži se v roce 1900 ještě neudělovaly medaile. Ty se začaly používat jako novinka až na těch dalších. Soutěž navíc trvala celých šest měsíců, sledovat ji proto nebylo vůbec snadné. Jednalo se o teprve druhé novodobé olympijské hry s historicky první účastí žen. V pěti odvětvích – jachting, jezdeckví a krocket (smíšená soutěž), tenis a golf (oddělená soutěž) – jich bylo celkem 22, tedy jen 2 % z celkového počtu zapsaných účastníků. Na stejném místě, v Paříži, v roce 2024 pak proběhly první olympijské hry s rovným zastoupením mužů a žen.

Mezi odvážnými průkopnicemi minulého století figurovala také Margaret Abbott narozená v Indii v roce 1878. Vyrůstala ve Spojených státech, ve kterých byl golf, zejména mezi nejzámožnějšími vrstvami, velmi oblíbený, a hrát začínala v golfovém klubu Chicago Golf Club po boku mužů, u kterých si, stejně jako její matka – Mary Abbott –, díky svým výkonům brzy získala respekt. Spisovatelka a novinářka Mary se v roce 1899 přestěhovala se svou dcerou do Paříže. Margaret zde studovala umění u slavného sochaře Augusta Rodina a obě ženy se i nadále věnovaly golfu.

V roce 1900 se obě zúčastnily mezinárodního turnaje v Compiègne vzdáleném 80 kilometrů od Paříže. Olympijské hry probíhaly současně se světovou výstavou, kterou navíc doprovázely sportovní exhibice. Vše proto trvalo velmi dlouho a způsobovalo zmatky a záměny mezi oficiálními programy soutěží. Výsledkem bylo, že Margaret a Mary jednoduše uniklo, že se

staly účastnicemi historicky první ženské olympijské soutěže v golfu. Margaret se zapsala do dějin porážkou dvou svých krajanek, zatímco Mary skončila na sedmém místě. Tušení o tom neměly po celý zbytek svého života! O vítězství Margaret se dozvěděly až její děti o několik desítek let později díky výzkumu univerzitní profesorky Pauly Welch. Jeden z Margaretiných synů, Philip, v roce 1984 prohlásil: „To, že zjistíte, že vaše matka je olympijská vítězka, a navíc 80 let poté, co k tomu došlo, se vážně nestává každý den.“ Margaret Abbott je první, a jak doufáme také poslední atletka, která se stala olympijskou vítězkou, aniž by o tom měla sebemenší tušení!

„To, že zjistíte, že vaše matka je olympijská vítězka, a navíc 80 let poté, co k tomu došlo, se vážně nestává každý den.“

Valerie Adams

NOVOZÉLANĎANKA – NAROZENÁ V ROCE 1984 (ROTORUA)

První Novozélandka, která získala olympijský titul

Zlatá medaile z olympijských her v Pekingu v roce 2008, další z Londýna. Stříbrná v Riu de Janeiru a poté bronzová v Tokiu v roce 2021. Osm titulů mistryně světa, čtyři vítězství v Diamantové lize a hlavně úctyhodně dlouhé období trvající od roku 2010 až do roku 2015, kdy byla neporazitelná a vyhrála v 56 mezinárodních závodech po sobě. Valerie Adams, zážrak ve světě vrhu koulí, je zkrátka legenda.

Tato Novozélandka původem z Tongy se nejdříve trápila kvůli své neuvěřitelné tělesné dispozici. Ve 12 letech převyšovala spolužáky o 30 centimetrů. Tichá dívka se proto začala hrbít, aby působila menší. Její výjimečné síly si ve škole všiml učitel tělesné výchovy, který jí navrhl, aby zkusila vrh koulí, na který měla ideální postavu. „Proč ne?“ řekla si.

Na první závod přichází bosá a rovnou pokoří rekord ve své kategorii. Publikum mlčky zírá, stadionem se rozhostí ticho. Co to je za dívku? Vždyť je to poklad! Honem jí proboha někdo kupte důstojné boty a запиšte ji na mezinárodní závod!

Několik měsíců po účasti na svém prvním mistrovství světa přišla o matku, která zemřela na rakovinu. Její otčím, bez zájmu o její výchovu, ji vyhodil z domu a Valerie se v 16 letech ocitla na ulici. Nakonec se jí ujala její trenérka a Valerie se ponořila do sportu, aby překonala zármutek. Trénink jí pomohl ventilovat těžké emoce.

Rok poté získala titul mistryně světa juniorů – první ze sáhodlouhého seznamu vítězství a úspěchů. Stala se ikonou ve vrhu koulí. Lidé neváhali cestovat, jen aby ji mohli vidět. Na Novém Zélandu ji po každém návratu z velkých závodů vítali jako národní hrdinku a nebylo se čemu divit – byla totiž historicky první Novozélandkou, která získala olympijský titul v atletice – v Pekingu v roce 2008. V letech 2010 až 2015 se nenašel nikdo, kdo by ji porazil, a Valerie sbírala jednu trofej za druhou, až její úctyhodná sbírka dosáhla počtu 56 vítězství po sobě. V roce 2014 se stala atletkou roku.

V březnu 2022 Valerie oznámila konec kariéry, která byla stejně impozantní jako její postava (s výškou 1,93 metru). Její tělo světu ukázalo nové hranice možností. Celý svět sportu se jí klaněl. Valerie Adams však publikum ohromila také svým životním příběhem. Po ukončení manželství, ve kterém se stala obětí násilníka, prožila téměř deset let naplněných láskou ke Gabrielovi, kamarádovi z dětství. Navzdory diagnostikované vážné endometrióze se Valerii narodily dvě děti, obě však se zdravotními potížemi – syn trpí cukrovkou a dceři byl diagnostikován autismus.

Valerie Adams, od přírody silná žena, čerpala ze své ženské síly a statečně zdořovala potíže, které před ní život postavil. Díky disciplíně a sebezapření se stala státní ikonou a příkladem osobní odolnosti a resilience.

Její výjimečné síly si ve škole všiml učitel tělesné výchovy, který jí navrhl, aby zkusila vrh koulí, na který měla ideální postavu.

*Je líbo tanec haka, nebo
radši nový světový rekord?*

Dvakrát
tolik sjezdovek
za dvakrát tolik
medaili!

Ester Ledecká

ČEŠKA – NAROZENÁ V ROCE 1995 (PRAHA)

Jediná sportovkyně, jež na jedněch olympijských hrách vyhrála ve dvou různých sportech

Před zimními olympijskými hrami v Pchjongčchangu (2018) se mělo za to, že se Ester Ledecká vrátí zpět do Česka se zlatou medailí. V paralelním obřím slalomu snowboardistek platila za hlavní favoritku, s níž soupeřky jen stěží, pokud vůbec, dokázaly držet krok. Vždyť hodnocení disciplíny vyhrála dva roky po sobě.

Co se ale nečekalo vůbec, bylo její zlaté představení v lyžařském super-G – tedy disciplíně, v níž se ve Světovém poháru nikdy předtím nedostala ani na pódium a kde se v žebříčku závodnic stěží vmáčkla do elitní padesátky. Není divu, že s ní před i během závodu téměř nikdo nepočítal.

A to včetně televizních komentátorů, z jejichž slov a emocí bylo zřejmé, že sami nevěří vlastním očím a to, co se děje na korejské sjezdovce, sledují s úžasem. Ledecká svou jízdu pojala riskantně, vždyť ztratit skutečně neměla co. Zatímco pod svahem už zlato obhajující Rakušanka Anna Veith vnitřně slavila, Češka se startovním číslem dvacet šest se nezadržitelně valila z kopce dolů.

Časomíra se zastavila – Ledecká byla zlatá o jedinou setinu vteřiny před Veithovou, výsledek, jemuž sama jen těžko zvládala uvěřit. Její úspěch se stal pochopitelně jedním z příběhů olympiády, a to tím spíše, když o několik dnů později přidala i další zlato, tentokrát ze své „hlavní“ snowboardové disciplíny. Stala se tak první olympioničkou, jež na jedněch Hrách zvíťázila ve dvou různých sportech.

Závodnice, která měsíc po olympiádě oslavila teprve své třiadvacáté narozeniny, se okamžitě stala obletovanou sportovní celebritou, jejíž příběh alespoň na čas přesáhl hranice světa zimních sportů. O Ledeckou, která od útlého věku trávila všechen možný čas na sjezdovkách ve Špindlerově Mlýně v Krkonoších, se zajímaly velké firmy, na dveře jí klepali novináři z mnoha světových zemí a s prosbou o podpis přicházely zástupy dětí.

Nadšení pochopitelně časem trochu opadlo, Ledecká na příštích Hrách své lyžařské zlato neobhájila (i tak ale skončila na úctyhodném pátém místě v super-G a čtvrtém v kombinaci) a její progres přibrzdila také zranění. I přesto dokázala několikrát alespoň ve Světovém poháru, že její triumf z roku 2018 nebyl žádnou „úžasnou náhodou“, a vyhrála dva sjezdy a dvě super-G. Na světovém šampionátu v Saalbachu si pak v roce 2025 zajistila další velkou medaili – bronz v královské disciplíně, sjezdu.

V případě Ester Ledecké se v parafrázi slavné filmové scény dá skutečně říci, že ať už jí budoucnost přinese cokoli, vždy bude mít svůj Pchjongčchang.

Zatímco pod svahem už zlato obhajující Rakušanka Anna Veith vnitřně slavila, Češka se startovním číslem dvacet šest se nezadržitelně valila z kopce dolů.

Louise Armaindo

KANAĀANKA – 1861 (SAINTE-ANNE-DE-BELLEVUE) – 1900 (MONTRÉAL)

První „mistryně světa“ v cyklistice

Na svou vlastní Tour de France si ženy musely počkat až do roku 2022. V roce 1955 sice jeden ženský závod proběhl, v 80. letech pak dokonce dalších šest, avšak sen o plnohodnotné Tour de France se ženám splnil teprve nedávno. Přitom kořeny ženské cyklistiky sahají až do 19. století, ve kterém žila její nestorka – jistá Louise Armaindo.

Jedná se o pseudonym, kterým si první mistryně světa v cyklistice nechávala říkat. Narodila se v půli 19. století v malé vesničce blízko Montréalu v Kanadě. Její rodné jméno bylo Louise – nebo, jak uvádí některé zdroje, Louisa – Brisebois. Kromě toho, že pokračovala v kariéře své matky, která vystupovala v cirkusu jako „železná žena“ a akrobatka, toho o jejím narození ani dětství moc nevíme. Podle některých zdrojů však dokázala nadzvednout dva dospělé muže zavěšené v postroji. V zubech!

Louise se věnovala také sportovní chůzi. Dlouhé chodecké závody a sázky na jejich vítěze byly tenkrát velmi oblíbené. Později se provdala za svého trenéra. Ve stejné době se začala rozvíjet cyklistika, zejména jízda na velocipedu, jehož přední kolo bylo mnohem větší než zadní. Brzy bylo jasno: Louise Armaindo se na kole a na soutěžích, ať proti mužům či ženám, cítí jako ryba ve vodě! Ženské závody se v té době ještě nepořádaly, ale v roce 1882 byla označena za „mistryni světa své doby v cyklistice“ poté, co porazila jistou Elsu von Blumen v Ridgeway Parku ve Filadelfii. V závodech, kterých se účastnilo čím dál více žen, byla vždy jednoznačně nejrychlejší, a to jak v hale, tak pod širým nebem. V roce 1883 dokonce zvítězila ve dvou mužských závodech, ve kterých porazila Williama J. Morgana a Williama M. Woodsida, a v závodě trvajícím 72 hodin vytvořila nový rekord v ujeté vzdálenosti – celých 1 357 kilometrů, což odpovídalo

průměrné rychlosti 19 kilometrů za hodinu. Tato mladá žena se věnovala také tandemové jízdě: se svým spolujezdcem překonala rekord ve vzdálenosti ujeté za 24 hodin, který činil 250 mil (402 kilometrů), a také rekord v rychlosti ujetí 100 mil (160 kilometrů), které překonala za 7 hodin a 57 minut.

Následujících přibližně deset let zůstala neporazitelná, poté její dominance postupně slábla. Kariéru ukončila v roce 1893, kdy začala pracovat jako servírka v restauraci v Minneapolis. Do její smrti roku 1900 Louise nikdo neřekl jinak než „nestorka ženské cyklistiky“!

V roce 1883 zvítězila v závodě trvajícím 72 hodin a vytvořila nový rekord v ujeté vzdálenosti – celých 1 357 kilometrů, což odpovídalo průměrné rychlosti 19 kilometrů za hodinu.

*Vidím město velké,
cyklostezkami protkané...*

*Šťastná
Florence, buď
ti zem i moře
lehké...*

Florence Arthaud

FRANCOUZKA – 1957 (BOULOGNE-BILLANCOURT) – 2015 (VILLA CASTELLI, ARGENTINA)

První žena, která vyhrála Route du Rhum

Ríkali o ní, že „se zasnoubila s Atlantikem“. Pod vlnitými kaštanovými vlasy s blond pramínky od slunce plály Florence Arthaud vždy, když se vzpřímeně postavila za kormidlo, oči plné hlubokého odhodlání.

Její život byl jedno velké dobrodružství. Plachtění se začala věnovat v 70. letech, když se u břehů Antibes společně s otcem a bratrem vydala na svou první plavbu po hlubokých vodách modravého Středozemního moře. V 17 letech po vážné automobilové nehodě však ochrnula a upadla do kómatu. Trvalo šest měsíců, než opustila nemocnici, a další dva roky, než se úplně zotavila. Během rekonvalescence si představovala sama sebe, jak na lodi brázdí oceán, který je k ní neúprosný, ale přináší jí pocit štěstí a volnosti.

O čtyři roky později, v roce 1978, se Florence vydala na svůj první závod plachetnic s názvem Route du Rhum. Skončila na osmém místě, a tím se nesmazatelně zapsala do paměti světa jachtingu. Plachtění se nezdolně věnovala i nadále. Publikum bylo jejím nefalšovaným talentem a silnou osobností vždy uchváčeno. V roce 1990 vstoupila Florence Arthaud v tomtéž závodě do dějin. Po 14 dnech a 10 hodinách se umístila na první příčce a vytvořila nový rekord na trase Saint-Malo–Pointe-à-Pitre! Dodnes zůstává jedinou ženou, která tento závod vyhrála.

Při té příležitosti se kapitánka rozhodla promluvit hlasem žen. Nebála se otevřeně poukázat na skutečnost, že muži mohou na moři jezdit, kam chtějí, zatímco ženy se musí držet vyznačených tras. Když se v roce 2010 opět chystala zúčastnit závodu Route du Rhum, poskytl její sponzor loď jinému závodníkovi – muži. „Nic se nezměnilo, stále stejná mentalita, jak nechutné,“ poznamenala se zcela pochopitelnou trpkostí.

V roce 2011 se Florence Arthaud postavila za kormidlo jedné ze dvou lodí projektu s názvem *La croisière des guerrières* (Výprava bojovnic), při kterém vyvezla na tři dny 13 anorektických dospívajících dívek na moře u Francouzské riviéry. Uspořádala rovněž závod s názvem *Les voiles de la liberté* (Plavba svobody), kterého se účastnily výhradně ženské posádky z Maghrebu.

O čtyři roky později, v roce 2015, se Florence chystala završit svůj celoživotní projekt *L'odyssée des femmes* (Odysea žen), závod plachetnic se stoprocentně ženskou účastí. Za výchozí město byla vybrána Marseille. Na vrcholu příprav však dorazila z Argentiny neblahá zvěst o srážce vrtulníků v oblasti Rioja. Mluvílo se o desítkách mrtvých, mezi nimiž měli být i Francouzi. Během následujících hodin nabrala zpráva konkrétnější obrysy. Nehoda se měla odehrát během natáčení nové dobrodružné televizní show s účastí bývalých vrcholových sportovců. O život přišla olympijská plavkyně Camille Muffat, olympijský boxer Alexis Vastine a také jachtařská průkopnice Florence Arthaud. Bylo jim 25, 28 a 57 let.

Dne 28. dubna proběhl po vyhlášení státní pocty komorní obřad na moři u pobřeží Cannes. Popel Florence Arthaud byl vložen do hrobky jejího bratra Jeana-Marie a otce Jacquese. Právě s nimi se Florence vydala na moře poprvé, s nimi také trávila dlouhé hodiny plachtěním po nádherném Středomoří.

**Nebála se otevřeně
poukázat na skutečnost,
že muži mohou na moři
jezdit, kam chtějí, zatímco
ženy se musí držet
vyznačených tras.**

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Šampionky.
Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.